

laita on nähtävästi se, että se kaareva neulous eli oik. ne kaksi *nalä*-nimistä ompelusta, jotka näissä paidoissa nähdään kahden puolen helman etupuolella olevaa uurrosta, m. *urmatš*, ovat pidettävät jäännöksenä tahi taaksepäin menevänä kehitysmuotona semmoisesta sepaluksen ja helman välisestä neulouksesta, joka tyypillisenä tavataan paidassa viime vuosisadalta Pallasin kokoelmassa (kuva 4 = taul. CXLVIII). Sillä jos lähemmin katselemme tätä koristettua osaa paidassa taulussa LXXII. 1, joka kuvaa melkein samanmuotoista paitaa, kuin se, jonka mukaan konturikuva 11 on piirretty, näemme, että kysymyksessä ja lähellä helmaa olevan neulouksen jatkoksi ylöspäin on paitaan kiinnitetty punainen kangas, jonka päälle muutamia koristeita on neulottu. Nämät molemmat samanmuotoiset paidat ovat nykyaikuisia, jota vastoin paita taulussa CXLVIII on, kuten sanottu, viime vuosisadalta. Jo tästä saattaisimme päättää, että punainen kangas on pantu edellisiin paitoihin vanhaan aikaan tavallisen neulouksen asemesta. Samanlaatuista kehitystä on huomattava myöskin mordvalaisissa viitoissa. Seuraava askel on tietysti se, että punainen kangaskin jätetään pois. Siten saamme semmoisen paidamuodon, kuin kuva 12 näyttää, joka onkin aivan venäläistyneestä Armanihasta (kts. taulua V).

Jälkimäisen eli ersalaisen muotoryhmän saattamme kuitenkin jakaa kahteen osaan, joista toinen käsittää ersalaisia paitamuotoja ahtaammassa merkityksessä. Tähän osaan ovat luettavat muodot 5—10, jotka kuuluvat ainesryhmään 7. Kuva 4 liittyy ryhmään 6. Muotoja 13—18 voi muutamissa kohden pitää mokshalais-ersalaisina välimuotoina. Niissä on nim. koristeiden tekotavan ja muodonkin puolesta samallaisia neulouksia ylhäältä alaspäin kapeissa rihmankaltaisissa kais-taleissa paidan sekä etu- että selkäpuolella, kuin mokshalaisissa paidoissa, muodoissa 1 ja 2 (kts. mainittuja muotoja vastaavia tauluja). Samanlaatuista neulouskaistaleita on kyllä varsinaisen ersalaisryhmänkin paidoissa, mutta niiden neulokset ovat tekotavaltaan toisenlaisia, niinkuin edempänä saamme nähdä.

ten der Fall ist. Dem Anscheine nach fehlt diese Stickerei ebenfalls bei den Formen 12—18; hiermit verhält es sich jedoch augenscheinlich so, dass die bogenförmige Stickerei, oder eigentlich die beiden *nalä* benannten Stickereien, die bei diesen Hemden zu beiden Seiten des vorderen Saumeinschnittes, m. *urmatš*, vorkommen, als ein Überbleibsel oder eine zurückgehende Entwicklung einer derartigen, zwischen dem Schlitz und dem Saum befindlichen Stickerei anzusehen ist, wie sie für die Hemden aus dem letzten Jahrhundert in der Pallas'schen Sammlung (Bild 4 = Taf. CXLVIII) typisch ist. Denn betrachten wir näher diesen verzierten Teil bei dem Hemde auf Tafel LXXII. 1, das uns eine beinahe ähnliche Form zeigt wie die, nach welcher das Umriss bild 11 gezeichnet ist, so sehen wir, dass ein mit einigen Stickereien verzierter, roter Stoffstreifen die obere Fortsetzung der bewussten nahe dem Saume befindlichen Stickerei bildet. Diese beiden einander ähnlichen Hemden sind aus unserer Zeit, wogegen das Hemd auf Tafel CXLVIII, wie gesagt, aus dem vorigen Jahrhundert stammt. Schon hieraus können wir schliessen, dass der rote Stoffstreifen an den früher erwähnten Hemden als ein Ersatz der ehemals gebräuchlichen Stickerei dienen soll. Eine ähnliche Entwicklung können wir auch bei den mordvinischen Überrocken wahrnehmen. Der folgende Schritt ist natürlich der, dass auch der rote Stoffstreifen wegfällt. Derart erhalten wir eine solche Hemdenform, wie sie auf Bild 12 dargestellt ist, die freilich aus dem gänzlich verrussten Armaniha stammt (siehe Taf. V).

Die spätere, d. h. die erzanische Formgruppe, können wir jedoch in zwei Unterabteilungen einteilen, von denen die eine, erzanische Hemdenformen im engeren Sinne umfasst. Zu dieser Abteilung sind die Formen 5—10, die zur Gruppe 7 des Materiales gehören, zu zählen. Bild 4 gehört zur Gruppe 6. Die Formen 13—18 können wir in mancher Hinsicht als eine mokshanisch-erzanische Zwischenform ansehen. An diesen sind nämlich längs dem Hemde schmale, bändähnliche Streifen sowohl auf der Vorder- wie auf der Rückseite des Hemdes angebracht, welche Streifen nicht nur an Form, sondern auch an Technik den der mokshanischen Hemden gleich sind (siehe den Fig. 1 u. 2 entsprechenden Tafeln). Ähnliche Stickereistreifen kommen zwar auch bei den Hemden der eigentlichen Erzanengruppe vor, aber die Stickereien derselben sind, wie wir späterhin sehen werden, verschieden.